

Obsah

Namísto předmluvy: studium Rašiho komentářů v pražském ħederu Jakuba Grünbergera	15
Úvod	20
I. Rabi Šelomo Jiřħaki a počátky Ařkenázu	23
I.1 Rabi Šelomo Jiřħaki: zlomky biografie.	23
I.2 Rabi Šelomo Jiřħaki a akademický výzkum.	35
II. Židé ve frankoporýnských centrech: společnost a kultura	53
II.1 Rabi Šelomo Jiřħaki a kařždodenní řivot ve frankoporýnských centrech	58
II.1.1 Severní Francie a Porýní v 11.–13. století: společenská změna, středověký regionalismus a Židé	59
II.1.2 „Stadtluft macht frei“: město Troyes	65
II.1.3 řivot učence 11. věku	84
II.1.4 Obchodoval Raši s vínem?.	93
II.1.5 Židé a jejich křesťanřtí sousedé.	104
II.2 Knihovna frankoporýnských učenců a dílo rabiho Šeloma Jiřħakiho.	109
II.2.1 Kniřní kultura v 11. a 12. století	109
II.2.2 Biblické texty, glosáře a lexikony	119
II.2.3 Gramatické spisy	123
II.2.4 Rabínská literatura formativního období.	126
II.2.5 Literatura babylónských ga'onů	136
II.2.6 Liturgická poezie	142
II.2.7 Integrační a izolacionistické aspekty frankoporýnské knihovny	147
II.3 Nábořenská autorita v raném Ařkenázu	152

II.3.1	Mínhaĝ v raném Aškenázu.	153
II.3.2	Jednání učenců jako precedent.	158
II.3.3	Přirozená autorita učenců.	160
II.3.4	Mínhaĝ a tosafistická metoda.	161
II.3.5	Mínhaĝ jako svorník židovské společnosti Rašiho doby.	170
III.	Dílo Šeloma Jiřaĝiho	173
III.1	Stav textů.	173
III.1.1	Komentáře k <i>Bibli</i> – rukopisy a tisky	173
III.1.2	Moderní vydání Rašiho komentáře k Tóře.	178
III.1.3	Autenticita Rašiho komentářů k <i>Bibli</i>	182
III.1.4	Komentáře k <i>Babylónskému talmudu</i> – rukopisy a tisky	183
III.1.5	Responza	189
III.1.6	Záznamy soudních rozhodnutí a mínhaĝim v literatuře sborníků.	192
III.1.7	Liturgická poezie a její komentáře.	194
III.1.8	Rašimu mylně připisovaná díla	198
III.2	Okruh Rašiho akademie a vznik biblického komentáře	199
III.2.1	Geršom Me'or ha-gola a Rašiho učitelé	200
III.2.2	Josef Ķara a rabi Šema'ja	204
III.2.3	Kolektivní prvek Rašiho komentářové tvorby.	206
III.3	Polemický aspekt Rašiho biblických komentářů	220
III.3.1	Obsahují Rašiho komentáře polemiku s křesťanstvím?	224
III.3.2	Proti učením o Trojici a proti křesťákům	228
III.4	Středověká oralita a jazykové vědomí v Rašiho okruhu	233
III.4.1	Oralita středověkého textu a vznik Rašiho komentářů	233
III.4.2	Emendační aktivity frankoporýnských učenců	240
III.4.3	Hebrejščina jako literární jazyk	247

III.4.4	Starofrancouzské glosy v Rašiho komentářích	252
III.4.5	Hebrejština a aramejština v Rašiho komentářích	260
III.4.6	Rašiho gramatické komentáře	273
III.5	Redundance a nepravidelnost: představa minimalistického vyjádření	280
III.5.1	Masoretský text	281
III.5.2	Výjimečné bodování	290
III.5.3	Nepravidelné defektivní psaní	293
III.5.4	Použití tradičních hermeneutických metod v Rašiho komentářích	294
III.6	Přímý výklad <i>Pisma</i>	302
III.6.1	Programatické výroky v komentářích Šeloma Jišḥaḳiho	303
III.6.2	Rašiho exegetická terminologie – stav bádání	308
III.6.3	Přímý a nepřímý výklad verše	315
III.6.4	Idiomatická přirozenost a širší kontext	323
III.6.5	Subordinace agadického midraše při ustavení přímého významu	332
IV.	Recepce Rašiho komentářů k <i>Bibli</i>.	339
IV.1	Severofrancouzská exegetická škola ve 12.–13. století	340
IV.1.1	Šmu'el ben Me'ir	343
IV.1.2	Eli'ezer z Beaugency	349
IV.1.3	Josef ben Jišḥaḳ z Orléansu, zvaný Bechor Šor	353
IV.1.4	Moše ben rabi Jeḥi'el ben ha-rav rabi Matatja ha-Gadol z Paříže	360
IV.1.5	Ḥizḳija ben Manoḥ – Ḥizḳuni	362
IV.2	Suprakomentáře k Rašiho biblickým komentářům	365
IV.2.1	Ke studiu <i>Bible</i> v Aškenázu (13.–16. století)	368
IV.2.2	Sefardské suprakomentáře 13.–14. století	372
IV.2.3	Obnovení zájmu o Rašiho komentáře v 16. století	377

IV.2.4	Velké suprakomentáře 16.–17. století	395
IV.2.5	Suprakomentář jako teologická kritika	396
IV.2.6	Raši jako součást renesančního učebního plánu.	400
IV.2.7	Suprakomentář jako pomůcka ke studiu	401
IV.2.8	Kompilovaný suprakomentář.	403
V.	Komentované ukázky z komentářů Šeloma Jišhaķiho.	405
V.1	Exodus 1 s komentářem Šeloma Jišhaķiho	405
V.2	Kniha proroka Jonáše s komentářem Šeloma Jišhaķiho	417
V.3	Obětování Izáka podle Šeloma Jišhaķiho	437
V.3.1	Genesis, kapitola 22 s komentářem Šeloma Jišhaķiho	439
V.3.2	Upoutání Izáka podle Šeloma Jišhaķiho	454
V.4	Kdo zapsal slova o Mojžíšově smrti?	461
V.5	Úvod ke komentáři k Písni písní	462
VI.	Responza a halachická rozhodnutí.	464
VI.1	Rabenu Geršom o polygamií.	464
VI.2	Raši a odpadlíci z donucení.	471
VI.3	Člověk se nesmí oddělovat od společenství	474
VI.4	Diverzita zvyků a autorita učenců.	476
VII.	Ukázky liturgické poezie	479
VII.1	Rašiho seliħa <i>Adonaj Elohej ha-ševa'ot</i> (<i>Hospodine, Bože zástupů</i>)	479
VII.2	Avigdor Ķara (zem. 9. jara 5199 /1439/), seliħa <i>Et kol ha-tela'a (Všechny strasti)</i>	481
VIII.	Legendy o Šelomu Jišhaķim	487
VIII.1	Legenda o Rašiho narození a cestách	487
VIII.2	Jehi'el Heilprin (<i>Seder ha-dorot</i>): Raši ve Španělsku a v Praze	488
VIII.3	Gedalja ibn Jaħja (<i>Šalšelet ha-ķabala</i>): Raši a Godfrey z Bouillonu.	489

IX. Pravidla studia Tóry (<i>Ḥuḳej ha-Tora</i>)	493
IX.1 <i>Pravidla studia Tóry</i> (verze A)	494
IX.2 <i>Pravidla studia Tóry</i> (verze B)	500
IX.3 <i>Pravidla studia Tóry</i> (verze C)	506
Závěr: Šelomo Jišhaki jako tvůrce tradice?	510
Poznámka k přepisu hebrejštiny a aramejštiny	520
Bibliografie	522
1. Zkratky	523
2. Prameny	526
3. Sekundární literatura	534
Poznámka k reprodukci na obálce	559
Summary: Rashi (1040–1105) and the Origins of Biblical Commentary in the Franco-Rhenish Jewish Centers.	560
Jmenný rejstřík	569
Věcný rejstřík	577

